

Vor fi duse la bun sfârșit acordurile României cu UE, FMI și Banca Mondială?

Articol publicat în „Business Standard”, 17 noiembrie 2009

Lucian Croitoru

Viziunea care predomină astăzi este aceea că economia românească ar fi mers bine dacă nu apărea criza economică mondială. Dar această viziune este greșită. Mai mult, este păguboasă, deoarece mută atenția de la nevoia de reformă a sectorului public. Reformă care, în esență, înseamnă și demontarea a ceea ce a mai rămas din simbioza dintre birocrăția de stat și o parte a elitei de afaceri, apărută la începuturile anilor 90, cu scopul extragerii de rente. Zecile de agenții desființate prin noua lege extrăgeau rente. Tot pentru extragerea de rente era nevoie de sistemul de peste 500 de taxe. Rente se extrag și din consiliile de administrație unde statul este prezent și unde sunt plasați oameni pe criterii politice etc.

Criza economică care a lovit țara venind din afară a dus la încheierea acordurilor cu UE, FMI, Banca Mondială (BM) și alte instituții financiare. Încheierea acestor acorduri a fost o idee înțeleaptă a autorităților române. În mai multe articole, cât și în discursul de investitură pe care l-am rostit în Parlament pe 4 noiembrie 2009, am arătat beneficiile acordului, cât și ce ar însemna întreruperea lui. Aici vreau doar să arăt de ce nu trebuie să neglijăm pericolul ca acest acord să fie întrerupt. Mai precis, vreau să arăt că motivele de fond care au dus la întreruperea acordurilor precedente ar putea acționa din nou.

În ultimii 20 de ani, îngemănarea dintre birocrăție și o parte a noii elite de afaceri s-a opus reformelor, deoarece acestea reduceau extragerea rentelor. Totuși, presată de FMI și de BM, iar mai apoi și de UE, clasa politică în ansamblu a acceptat reformele necesare ca România să progreseze și extragerea de rente să fie redusă. Dar modul în care s-a produs progresul a fost de tipul *stop-and-go*. Iar acest model ar putea să se repete.

Pentru a susține această idee amintesc că, exceptând un singur acord, până în prezent, toate celelalte acorduri ale noastre cu FMI au fost întrerupte după ce România a primit primele tranșe de bani. Aceasta arată, după opinia mea, două lucruri. Primul, că principala cauză a încheierii acordurilor a fost constrângerea financiară externă, și nu ideea de reforme. Acordurile au fost încheiate pentru a importa credibilitate, necesară atragerii de finanțări private, și pentru a primi tranșele oficiale. Al doilea, că echilibrele politice au făcut ca interesele pe termen scurt să predomină. Atunci când reformele impuse de acorduri au fost dureroase, iar implementarea lor ar fi dus la pierderea de voturi, acordurile au fost întrerupte. Astfel, obiectivele pe termen mediu-lung au fost

neglijate și reformele amânate. De aceea astăzi suntem țara cu una dintre cele mai mari inflații din UE și cu eficiență foarte scăzută a cheltuielilor publice.

Ca și acordurile din trecut, și cele de astăzi au fost impuse de o constrângere privind finanțarea externă. Din acest punct de vedere nici nu era de așteptat vreo schimbare. Criza mondială a intervenit într-un moment când datoria externă a României, într-o măsură covârșitoare privată, era mare în raport cu rezervele oficiale. De asemenea, recesiunea a atras scăderea veniturilor bugetare, dar datorită intereselor comune ale birocrăției și a unei părți a elitelor de afaceri și a rigidităților din legislație, cheltuielile bugetare curente nu au fost reduse în mod corespunzător. Ca și alte țări, România a înlocuit lipsa capitalurilor private cu bani publici împrumutați de la UE, FMI, BM și alte instituții financiare internaționale. Aceste fonduri erau strict necesare, iar autoritățile au înțeles acest lucru.

Din păcate, nu avem o schimbare în bine când analizăm impactul echilibrelor politice asupra acordurilor în vigoare. Echilibrele politice fragile sunt exploatate de îngemănarea dintre birocrăție și o parte a elitei de afaceri. Deși slăbită, această îngemănare este încă suficient de puternică pentru a se opune unui efort exclusiv intern de reformare a sectorului public. Dar nu se poate opune dacă există acordurile. De aceea, ea acționează pentru întreruperea acordurilor și a încercat să profite de alegerile prezidențiale pentru a bloca reformele. La un moment dat aproape că a reușit.

Reformele sunt puse în dificultate și de faptul că în timp ce criza cere măsuri de austeritate, mișcările sociale, amplificate și de atmosfera electorală, sunt orientate spre a impune relaxări suplimentare în aria bugetară. Aceste relaxări ar conduce la o depășire a deficitului programat, periclitând stabilitatea macroeconomică. Dar relaxările suplimentare nu sunt justificate din moment ce condițiile inițiale avute în vedere la stabilirea acestei ținte nu s-au deteriorat, iar o serie de reforme au fost blocate.

Dincolo de factorii care se opun, sunt șanse ca în 2010 politicienii să implementeze reformele vizând restructurarea cheltuielilor publice, inclusiv a salariilor și a pensiilor. Aceste șanse sunt favorizate și de presiunea pe care ar genera-o asimetria dintre ajustările necesare foarte severe realizate deja de sectorul privat și o eventuală amânare a reformelor menite să ducă la restructurarea și eficientizarea cheltuielilor publice. E datoria sectorului public să elimine urgent această asimetrie. Politicienii știu că amânarea reformelor va fi pedepsită de cei care lucrează în sectorul privat. În fond, sectorul public este plătit de sectorul privat pentru a furniza un anumit volum și o anumită calitate a serviciilor. Nemulțumit de ce primește, sectorul privat ar putea decide să nu voteze pentru cei ce lasă ca banii să fie cheltuiți fără ca obiectivele să fie atinse. Iar politicienii știu că, așa cum este și normal, în sectorul privat sunt mai mulți angajați decât în sectorul public.